

Lente 2018

Het Groene Blad

CONTACTBLAD IVN Veenendaal-Rhenen

ALV 14 maart
Slenterpaadjes
IVN en KNNV

BELEEF DE NATUUR!

Contactpersonen werkgroepen

excursies

Jannie v.d. Linden
0318 – 522583
excursies@ivnveenendaal-rhenen.nl

mediatheek

Suze Hörchner
0318 – 513613
mediatheek@ivnveenendaal-rhenen.nl

natuurpaden

Ida Marsman
0318 – 524696
natuurpaden@ivnveenendaal-rhenen.nl

Vogelwerkgroep

Henk van Reuler
henkvanreuler@outlook.com

werkgroep scholen V'daal

Jannie v.d. Linden
0318 – 522583
scholenwg.veenendaal@ivnveenendaal-rhenen.nl

werkgroep scholen Rhenen

Harald Arissen
0317-616705
06-83354309
haraldarissen@hotmail.com

werkgroep planten

Magda Buijs
0318 - 513641
mag.buijs@hetnet.nl

weidevogelbescherming

Roelof de Jong
0317 – 614941
jon73229@planet.nl

groene blad & internet site

Peter van Krugten
0318 – 510041
pjkvankrugten@hetnet.nl

"de Groenlingen"

John Ikkink
0318 – 506521
john.ikkink@ivnveenendaal-rhenen.nl

werkgroep PR

Cokkie Gadella
0318 550806
pr@ivnveenendaal-rhenen.nl

NatuurWerkt!

Bert Berg
0318 - 472145 of
06-33106173
bberg@hetnet.nl

bomen en openbaar groen

Carlo van de Weerd
0318 – 561134
kh.vd.weerd@hccnet.nl

"de Zwammen"

Martijn Stip
0317 – 619935
zwammen@ivnveenendaal-rhenen.nl

natuurtuin Diddersgoed

vacant

tuin "Groenhof"

vacant

Duurzaamheid

Dorthy Reijn
d.reijn@xs4all.nl

De Groenhof

In de Groenhof bevinden zich het Natuur- en Milieu Educatief Centrum (NME-centrum) en de Mediatheek.

Karel Fabritiusstraat 3, 3904TG Veenendaal. T. 0318-589555. B.g.g. Suze Hörchner, T. 0318-513613.

Openingstijden: woensdag 14 – 16 uur of na afspraak met coördinator Suze Hörchner.
Gesloten tijdens schoolvakanties én in de maanden juli en augustus.

mediatheek@ivnveenendaal-rhenen.nl, groenhof@ivnveenendaal-rhenen.nl, ghorchner@planet.nl
www.ivn.nl/afdeling/veenendaal-rhenen

HUIBERS ELECTRA B.V.

Sinds 1948

Elektrotechniek & Elektrovakzaam

Laan der techniek 3
www.huiberselectra.nl

Veenendaal
Tel.: 0318 – 513245

Hado Groen Techniek

Bos Tuin en Parkmachines

Munnikenweg 155 Veenendaal / Renswoude
www.hadogroentechniek.nl
0318 – 517879 of 511006

Merkdealer van

Het Groene Blad

Van Binnen uit.

Afscheid van het bestuur

Op 14 maart aanstaande wordt weer de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering gehouden.

Voor mij de laatste vergadering in een bestuursfunctie bij het IVN Veenendaal-Rhenen.

In 2012 kwam ik in het bestuur, na op slinkse wijze te zijn bewerkt door Jan van 't Veer. Natuurlijk nam ik zelf de beslissing om het te doen, maar ik had me het secretariaat van de afdeling toch anders voorgesteld. Het bleek veel werk te zijn voor één bestuurslid vandaar dat dit nu ook door twee bestuursleden wordt gedaan. Bestuurslid zijn van het IVN levert veel nieuwe contacten op en heeft als voordeel dat je de hele afdeling goed leert kennen.

Het bestuur van die tijd was zeer ervaren. Bert de Ruiter was voorzitter, Jan van 't Veer werd penningmeester en daarnaast nog Esther Dijkers en Bert Berg die veel ervaring hadden en ook veel werk verzetten. Ik kon altijd op ze terugvallen want naast mijzelf was het een club met jaren en jaren ervaring binnen het IVN in Veenendaal en Rhenen, maar ook provinciaal en landelijk.

In de jaren die volgden trokken steeds meer van de ervaren bestuursleden zich terug. Begrijpelijk, ze hadden hun aandeel meer dan geleverd en het werd tijd dat er opvolging kwam. Hoewel ik me had voorgenomen dat ik de bestuursfunctie slechts drie jaren zou vervullen besloot ik na drie jaar voor nog een periode aan te blijven om mijn ervaring te delen met de nieuwe bestuursleden. Nico Bosman werd voor drie jaren voorzitter en nadat Jan van 't Veer was vertrokken vonden we gelukkig een zeer goede penningmeester in de persoon van Hanneke Baretta. Karel Haag en Anne-Marie van Haastert namen samen de secretariaatsfunctie op zich. Later kwam Ilse Kanij, ondanks haar drukke baan, ons bestuur versterken.

Sinds Nico Bosman is vertrokken is er geen voorzitter meer bij de afdeling. De secretaris treedt dit jaar terug en Hanneke is van plan om volgend jaar te stoppen als penningmeester.

We zijn druk op zoek naar een nieuwe voorzitter en secretaris en wie weet gaat dat nog lukken voor de ALV. Uiteindelijk zal het zich wel oplossen, want het kan echt niet bestaan dat zo'n succesvolle afdeling van het IVN bestuurlijke problemen houdt.

Ik zelf blijf betrokken bij het IVN Veenendaal-Rhenen. De Nieuwsbrief van de afdeling geeft niet al teveel werk, ik vind het leuk en daarom blijf ik gewoon doen. Mochten er hier en daar stukjes in verschijnen handelend over het Grebbeliniebezoekerscentrum bij het Fort aan de Buursteeg moet u niet verbaasd zijn. Daar ben ik al enige tijd geleden begonnen met mijn nieuwe vrijwilligerswerk. Geen bestuursfunctie maar onderzoek en rondleiden.

Groet Huub de Kock

6	Uitnodiging ALV 14 maart
7	Agenda ALV
8	Slenterpaadjes
10	IVN en KNNV
12	Natuur-werkvakantie
15	Publieksfolder, KNNV
17	Activiteiten Ede
18	Natuurgidsenopleiding

COLOFON

Het Groene Blad, het contactblad voor leden en donateurs van IVN Veenendaal-Rhenen verschijnt 4 à 5 maal per jaar.

De sluitingsdatum voor het lentenummer is 21 april 2018.

Informatie uit de werkgroepen, zoals activiteiten die zijn gepland of hebben plaatsgevonden, verdienen een plek in ons Groene Blad. Graag zien wij die bijdragen tegemoet.

REDACTIE:

Nico Bosman

redactie@ivnveenendaal-rhenen.nl

Foto voor- en achterpagina: Tineke Wouda

BESTUUR:

VOORZITTER:

Vacature; contact via: secretariaat

SECRETARIS:

Karel Haag, tel. 0318-501562

secretariaat@ivnveenendaal-rhenen.nl

PENNINGMEESTER:

Hanneke Baretta-Bekker,

tel. 0318 769 125

penningmeester@ivnveenendaal-rhenen.nl

NL95 INGB 0004 7381 18

t.n.v. IVN Veenendaal

- Waarborg installateur voor gas- en watertechnische installaties
- Dakbedekkingen
- Aanleg, onderhoud cv-installaties en gastoestellen
- Rioleringen
- Lood- en zinkwerken
- Installeren van sanitair
- Ventilatie & aircosystemen

Postbus 307, 3900 AH Veenendaal
Bezoekadres: Generatorstraat 9, 3903 LH Veenendaal
Telefoon (0318) 51 00 01, Fax (0318) 54 38 57

info@boumaninstallatie.nl
www.boumaninstallatie.nl

Lid van
UNETO-VNI

Handelskwekerij Tabakshof
Veenendaalsestraatweg 37, Elst
Tel. 0318 - 471951 / 0623484118

In elk seizoen

Volop groen

Verkoop op
donderdag: 09.00-18.00 uur
vrijdag: 09.00-18.00 uur
zaterdag: 09.00-17.00 uur

Welkom bij

Wouter en Sari van Schaik

Primera
Van Walssem
VEENENDAAL | SCHERPENZEEL

boeken tijdschriften wenskaarten
cadeaukaarten kantoorartikelen
kansspellen tickets tabak

GRATIS PARKEREN

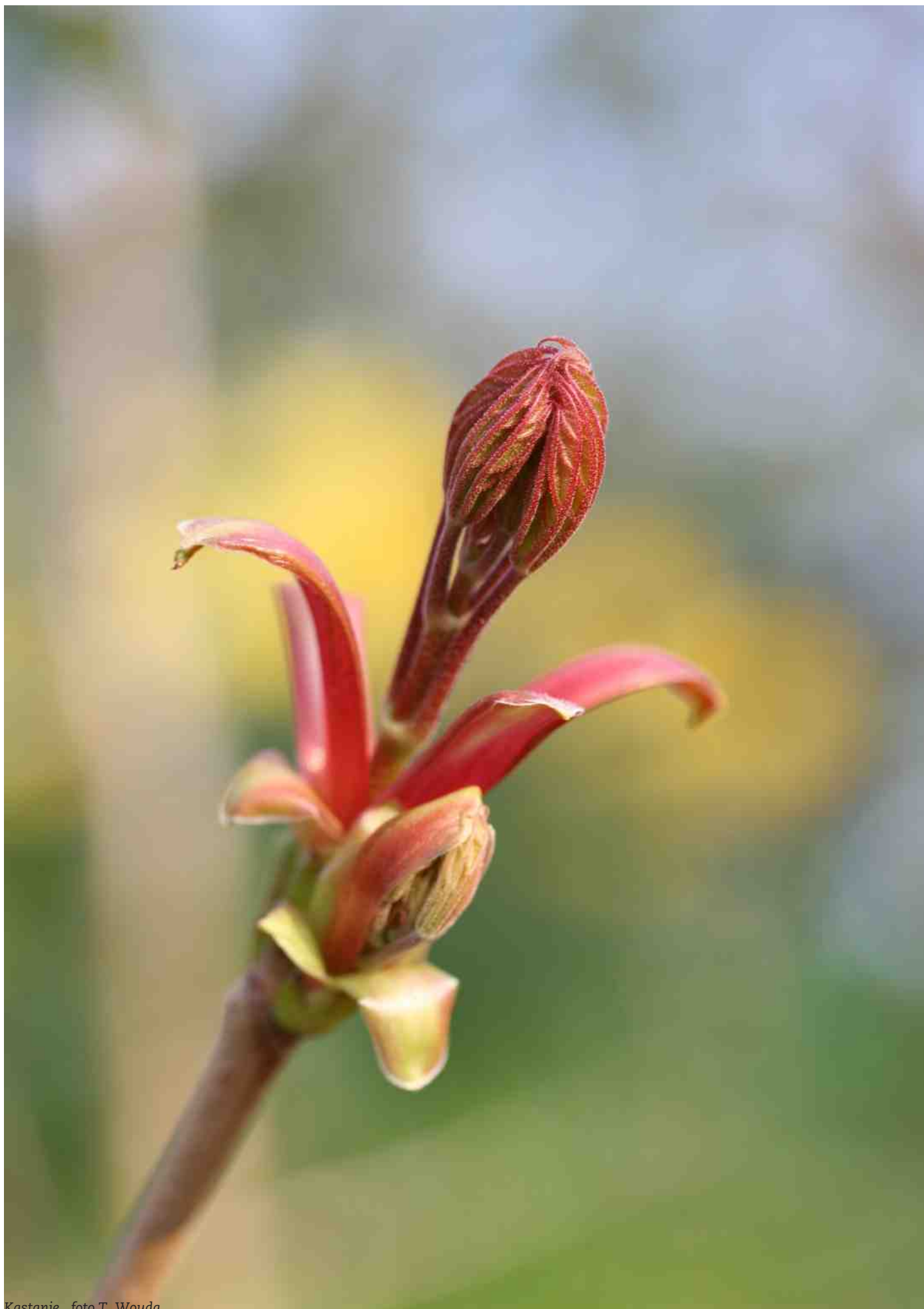
Primera Van Walssem
Dr. J. de Bruijn 31 - T. 0518 514 700
primervanwalssem.nl

Primera Scherpenzeel
Dorpstraat 215 - T. 035 277 2547
primerascherpenzeel.nl

...even naar Primera

foto Tineke Wouda

Kastanje foto T. Wouda

Algemene Ledenvergadering

Binnen alle verenigingen wordt er minimaal één keer per jaar vergaderd met alle leden en krijgen deze leden volledig inzicht in de uitgevoerde plannen van het afgelopen jaar en de plannen van de komende jaren. Misschien nog wel belangrijker is de financiële verantwoording die het bestuur moet afleggen.

In de komende vergadering zijn de secretarissen Anne-Marie van Haastert en Karel Haag aftredend. Karel Haag is niet herkiesbaar als secretaris, wel als algemeen bestuurslid. Anne-Marie van Haastert is alleen herkiesbaar als de functie van secretaris met iemand gedeeld wordt.

Tevens zal het bestuur Maarten van Leeuwen als voorzitter voordragen.

Het IVN Veenendaal-Rhenen houdt deze vergadering op woensdag 14 maart 2018 in De Groenhof aan de Karel Frabritiusstraat te Veenendaal.

Het bestuur nodigt u van harte uit op daarbij aanwezig te zijn. Het zou fijn zijn als u ook daar uw stem laat horen. Een meer specifieke uitnodiging voor de vergadering met agenda wordt hierbij afgedrukt.

Secretaris IVN Veenendaal-Rhenen
Karel Haag

Kievitten
foto T Wouda

De Huismuis

De Huismuis (Mus Musculus)

De meeste mensen zijn niet zo gek op muizen maar ik vind het hele leuke diertjes. Wij hebben in de garage een grote ton met vogelvoer staan met daarin een klein luchtgat. Elke morgen vinden we daar een, twee en soms drie muisjes die daar hebben geslapen en zich heerlijk tegoed hebben gedaan aan het voer. We houden gewoon de ton even schuin en dan zijn ze weer vertrokken. Het gekke is dat het er nooit meer zijn ondanks het feit dat muizen zich in rap tempo voortplanten. Wij vinden ze schattig maar muizen worden toch over het algemeen beschouwd als plaagdieren waar je zo snel mogelijk vanaf wilt komen. Het zijn ook cultuurvolgers d.w.z. dat ze graag in de buurt van de mens vertoeven. Huismuizen leven maximaal 30 maanden, maar omdat ze veel vijanden hebben worden de meesten niet ouder dan 18 maanden. De vrouwtjes leven langer dan de mannetjes. Ze kunnen zich het hele jaar door voortplanten en hebben meerdere nesten per jaar. De draagtijd bedraagt 19 tot 21 dagen en de jongen worden kaal en blind geboren. Zo'n jong muisje weegt bij de geboorte 0,8 tot 1,5 gram Na veertien dagen komen de snijtanden door en hebben ze een volle-

dige vacht. Na drie weken verlaten ze het nest en na 6 tot 12 weken zijn ze geslachtsrijp. Ze wegen dan 7,5 tot 10 gram Ze beschermen zichzelf tegen inteelt doordat ze familie herkennen aan de geur van de urine. In landbouwgebieden is er een geboortepiek in mei en juni. Muizen zijn alles eters: zaden en nootjes, graan, brood, kaas, je kunt het zo gek niet bedenken.

Muizen hebben veel vijanden zoals de kerkuil, roofvogels, de kat, de vos en marterachtigen zoals wezel en hermelijn en natuurlijk de mens. Bestrijding met vallen en gif heeft in principe geen zin omdat de vrijgekomen plek vrijwel direct ingenomen wordt door een nieuwe muis. Wil je je huis muisvrij houden houdt aanrecht en vloer vrij van etensresten en stop alle kieren breder dan een duim dicht met staalwol, fijn metaalgaas of aluminiumfolie. Ander materiaal knagen ze gewoon door.

Veel muizen gaan trouwens ook dood in de winterse kou en door voedselgebrek, behalve natuurlijk die van mij, die zitten lekker warm in de voerton.

Het grappige is dat ze ook steeds minder schuw worden.

Cokkie Gadella.

Agenda ALV 14 maart

IVN-afdeling Veenendaal-Rhenen
Karel Fabritiusstraat 3
3904 TG VEENENDAAL

tel.: 0318 – 58 95 55
secretariaat@ivnveenendaal-rhenen.nl
www.ivnveenendaal-rhenen.nl

AAN: de leden van de IVN-afdeling Veenendaal-Rhenen

datum: februari 2018
betreft: Uitnodiging en agenda Algemene Ledenvergadering

Beste IVN-lid,

Op woensdag 14 maart 2018 wordt de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering van IVN afdeling Veenendaal-Rhenen gehouden. Het bestuur nodigt u van harte uit hierbij aanwezig te zijn.
De aanvang is 20.00 uur in de locatie: Groenhof. (Karel Fabritiusstraat 3 te Veenendaal).

De agenda is als volgt:

1. Opening door de (interim) voorzitter en het vaststellen van de agenda.
2. Goedkeuring van de notulen van de Algemene Ledenvergadering van 15 maart 2017.
3. Financieel (1)
 - a. Jaarverslag 2017, korte presentatie realisatie plannen 2018.
 - b. Toelichting financieel jaarverslag 2017.
 - c. Verslag van de Financiële Commissie voor het jaar 2017. (Marcel van Doorn en Ton Ezendam)
4. Bestuursverkiezing.
 - a. Huub de Kock is aftredend en niet herkiesbaar.
 - b. Secretarissen Anne-Marie van Haastert en Karel Haag zijn aftredend. Karel Haag is niet herkiesbaar als secretaris, wel als algemeen bestuurslid. Anne-Marie van Haastert is alleen herkiesbaar als de functie van secretaris met iemand gedeeld wordt.
 - c. Verkiezing nieuwe bestuursleden.
Er heeft zich een kandidaat gemeld voor het voorzitterschap.
Het bestuur draagt hierbij voor als nieuwe voorzitter.
Het bestuur draagt Maarten van Leeuwen hierbij voor als nieuwe voorzitter.
5. Financieel (2)
 - a. Begroting 2018
 - b. Conceptbegroting 2019.
6. Benoeming Financiële Commissie voor het jaar 2019.
7. Toe te voegen punten en eventuele mededelingen van het bestuur.
8. Rondvraag.
9. Sluiting.

Na afloop van de vergadering is er gelegenheid na te praten onder het genot van een hapje en een drankje. Wij hopen u te zien op woensdag 14 maart aanstaande in De Groenhof.

Namens het bestuur,

Karel Haag (secretaris)

Alle beschikbare stukken zijn tijdens de vergadering verkrijgbaar. De documenten die bij agendapunt 2 horen zijn vanaf 14 dagen voor de vergadering op te vragen. Een week voor de vergadering zijn de stukken behorende bij agendapunt 3

Slenterpaadjes

De sneeuwkllokjes zijn uitgebloeid, de lente, die iedereen altijd verwachtingsvol tegemoet ziet, is er eindelijk. Het fluitenkruid, wat deze winter hardnekkig bleef doorbloeien, met de redelijk zachte winter, is groen gebleven. Net zoals de brandnetels, de waardplanten van onze dagvlinders. De pinksterbloemen, die samen met de oranjetipjes een feestje bouwen. De groene specht, die in de zwarte elzenbosjes; samen met zijn partner in het relatief zachte hout alles eruit peutert, als het maar eetbaar is. Het zachte groene riet, wat nog hoog moet worden. Het uitzicht op allebei "De Hellen", de buizerd die daar al jaren zijn jongen groot brengt.

En het hoogtepunt van het voorjaar: De excursie in "De Blauwe Hel", trilveenmoeras, met toestemming van Staatsbosbeheer. Het voorlopen, ieder jaar op nieuw een verrassing, wat komen we tegen. Gewapend met hoge rubberlaarzen, camera in de aanslag. Het ene jaar is er een laat voorjaar, dan bloeien er nog planten die anders al zijn uitgebloeid. Vorig jaar bloeide de moeraswederik nog, die ziet er een beetje uit als mimosa. In de sloot het kikkerbeet, met zijn drie kroonblaadjes, het drijft op het water en heeft de Griekse naam hydrocharis, Hydro wat water betekent en charis staat voor sieraad of gratie. De naam kikkerbeet heeft te maken met de diepe insnijdingen van de kleine blaadjes, kikkers zouden de blaadjes eten. Boterbloemen zijn er en de meest opvallende is de gulden boterbloem, hij torent met zijn grote kelkbladeren bijna overal boven uit. In Engeland wordt hij buttercup genoemd.

De egelboterbloem die ook al van trilveenmoeras houdt, komt voor. Het waterdrieblad, waar je de zaden nog lang ziet.

Een van de meest aparte planten is de wateraardbei. Hij vormt een aardbeiachtige vrucht, die niet zoet is zoals de echte aardbeien. Groeit in ondiep, voedselarm water, in een zwak zuur milieu. En één keer in de zoveel jaar zien we het klein blaasjeskruid. Klein blaasjeskruid is een tenger plantje wat spaarzaam is bezet met kleine blaasjes. De blaasjes zitten op de bladeren en hebben trilharen waarmee ze het water in beweging brengen. Hierdoor worden kleine beestjes en water in blaasjes gezogen. Als een beestje wordt gevangen wordt dit verteerd, zodat het plantje extra voedingsstoffen krijgt omdat ze in fosfaat- en carbonaatarme wateren groeit. Het is een zeldzaam plantje. Dan kom je moeraskartelblad tegen, een halfparasiet. De wetenschappelijke naam pedicularis komt van het latijnse woord pediculus, wat luis betekent. Vroeger werd deze plant door boeren massaal geplukt en in diepe kuilen gegooid aangevuld met water. Dan werd het vee er door heen gejaagd, om ze van alle parasieten en luizen te ontdoen. In drogere gebieden wordt de doosvrucht door mieren verspreid. Waar moeraskartelblad groeit, blijft de overige vegetatie laag. Na twee jaar verdwijnt ze op de groeiplaats om ergens anders terug te komen, want ze verzwakt de gastheren. Nog een halfparasiet, de ratelaar. De harige, grote en de kleine ratelaar. De Griekse naam rhinanthus is afgeleid van twee woorden; rhino betekent neus en anthos staat voor bloem.

Wanneer de zaden rijp zijn en je schud de plant heen en weer, hoor je een ratelend geluid. Ook deze plant is zeldzaam, ze parasiteert op grassen en soms ook op vlinderbloemigen zoals op klaver. De zaden worden over grote afstanden verspreid door water en de mens. Het zaad blijft kleven aan je schoenen en met het hooien en afvoeren van het hooi komen de zaden weer op andere plaatsen. Dan zijn er de vele zeggesoorten, die hebben driekantige stelen. Al de blauwgrassen, waar ook de naam van "De Blauwe Hel", vandaan komt. In de sloot de witte waterlelie, en pijlkruid staat er, met zijn pijlachtige blad. De wederik, de verschillende soorten bies, onder andere de mattenbies. Daar werden vroeger de biezen zittingen op de stoelen van gemaakt. Kortom, het is een paradijs!

Een van onze bekendste tuin- en ook bosvogels is de merel. In mijn tuin woont al jaren een echtpaar, er is maar plaats voor één stel, de rest wordt er gewoon uitgeknikkerd. Ze eten dierlijk en plantaardig voedsel. Regenwormen, zeker wanneer ze jongen hebben, is één van hun favoriete voedsel. Ze vinden, ook vlak bij de mens, overal een plaatsje om hun nest te bouwen. Met meestal vijf eieren, daarna nog een tweede of derde legsel, zorgen ze voor een groot aantal nakomelingen. Deze winter kreeg ik een prachtige vogel in mijn tuin, de grote bonte specht. In het centrum, in een stadstuin. Iedere morgen kwam hij even winkelen, pinda's en vetblokken met insecten waren zeer

in trek! In het bos kom ik ze vaak tegen, eerst hoor je ze tikken en na een poosje turen krijg je hem bijna altijd in het vizier. Hij is bijna net zo groot als de zanglijster, zijn kleuren zijn wit, zwart en rood. Het mannetje heeft een rode band achterop zijn hoofd, terwijl die bij het vrouwtje ontbreekt. Door het hameren op de bomen jaagt hij de insecten en larven uit de boom. Ook is hij niet afkerig van wespen, libellen, sprinkhanen en spinnen is hij ook niet vies van. Het is een ware liefhebber van zaden van naaldegewassen. De dennenappel klemmt hij tussen een spleet in de schors, zodat er een soort van aambeeld ontstaat. Zijn "smidse" wordt gekenmerkt door hopen uitgepulkte dennenkegels die hij aan de voet van de boom laat liggen. Eikels en beukennotjes, hazelnoten, walnoten en bessen zijn ook niet te versmaden. Het is een hollen broeder en bezet natuurlijke of zelfgehakte gaten. In mei en juni vindt de broedtijd plaats, de bodem van het nest is bezaaid met houtspaanders. Meestal vier tot zeven eieren, broedtijd twaalf of dertien dagen, na vier weken gaan ze zelf op pad. En zo af en toe kom ik op mijn slenterpaadjes een konijntje tegen, die zijn zo vertederend.....

Kijk en geniet.

Aly van Eijk.

Natuur-werkvakantie

Natuur-werkvakantie in Kuterevo

Ruim 10 jaar geleden beleefden Nico en in Kroatië een wel heel bijzondere vakantie.

We hadden besloten gehoor te geven aan een oproep in het donateursblad van Alertis (thans Bears in Mind). Er werden vrijwilligers gevraagd voor het Refugium Ursorum Kuterevo. Dit opvangcentrum voor weesberenwelpen was een jaar eerder opgericht door Iwan Crnkovic-Pavenka. Iwan was na bijna 40 jaar als student, resp. onderzoeker Pedagogie in Oost Duitsland te hebben doorgebracht, in 2002 teruggekeerd naar zijn geboorteplaats Kuterevo om een bijdrage te leveren aan het behoud van beren in zijn geboortestreek. Door jacht en verkeer raakten regelmatig welpen zonder moeder. De eerste 3 jaar is de moeder essentieel voor de overlevingskansen van berenwelpen.

dal Kuterevo N Bosman

foto N Bosman

Kuterevo is een dorp van een paar honderd inwoners. Net als veel dorpen in het binnenland waren de leefomstandigheden tien jaar geleden nog erg primitief. Zo was de dorpspomp de enige watervoorziening voor de bewoners. De huizen beschikten over - hoe modern!- composttoiletten. De meeste woningen beschikten al wel over elektriciteitsaansluiting. De woningen werden d.m.v. houtkachels verwarmd. De meeste bewoners waren laag geschoold en beheersten geen vreemde talen. Iwan was dan ook met zijn universitaire achtergrond een grote uitzondering. Met Iwan, die uiteraard vloeiend Duits sprak, en studenten-vrijwilligers uit de hoofdstad Zagreb als tolk lukte het ons om in het Duits en Engels met de zeer vriendelijke en gastvrije Kuterevianen te communiceren.

Vooraf in het begin stuitte Iwan met zijn plannen voor een berenopvang op grote weerstand onder de bewoners. Men zag de beer als een gevaar voor eigen kinderen en het vee. Doordat Iwan via de een hoogleraar Zoölogie in Zagreb veel mediabelangstelling voor zijn berenopvang wist te realiseren en daardoor ook Kuterevo zelf nationaal én internationaal goed op de kaart werd gezet, kwam er geleidelijk aan een kentering in deze houding van weerstand naar trots op hun Iwan en dorp.

Het doel van Iwan was niet alleen berenopvang, maar ook eco-educatie naar zijn dorpsgenoten en andere Kroaten. Ook ecotoerisme was een optie. Kuterevo ligt in het binnenland van Kroatië aan de voet van het Velebit-gebergte, een bergkam die de kust van het binnenland scheidt. Het

Velebit-gebergte is een nationaal park met een prachtige natuur, zowel qua flora als fauna. In dit gebergte leven o.a. de wilde kat, de lynx, de bruine beer en de wolf. In het gebergte broeden enkele zeer zeldzame adelaarssoorten waaronder de steenadelaar en de slangenadelaar. Zowel door fysieke arbeid (het helpen bouwen van berenverblijven) als door het ontwikkelen van informatiemateriaal in het Duits en Engels over de ecologische waarde van het Velebit-gebergte en de beer in het bijzonder, mochten wij ook een bijdrage leveren aan natuureducatie voor toeristen in dit gebied.

Het was bijzondere belevenis om tijdens een feestje hoog in de bergen met de bewoners van Kuterevo niet alleen te genieten van een prachtige sterrenhemel (geen lichtvervuiling!) maar ook van het nogal mystieke gehuil van de wolven. Onderweg naar het feest zagen we bovendien ook nog een wilde kat de weg oversteken. Wie weet is dit ook de toekomst van 'onze' Veluwe en Utrechtse Heuvelrug...

Het was een wel heel bijzondere vakantie vol natuurbelevissen!

We gaan in mei weer mee met een KNNV-IVN kampeervakantie, ditmaal aan de zuidoostvoet van de Pyreneeën. Maar wat mij betreft is een volgende KNNV-IVN vakantie het prachtige Velebitgebergte en Kuterevo. Wie doet er mee om dit te organiseren?

Ida Marsman

Velebit in demist

N Bosman

Leer moestuinieren

Leer moestuinieren bij IVN Veenendaal-Rhenen

Je eigen gezonde groenten telen, oogsten en daarna smullen. Met of zonder tuin, altijd is er wel een plekje te vinden voor een moestuintje, met potten op balkon of bakken in de tuin.

In deze korte cursus leer je hoe je eenvoudig een kleine moestuin opzet en met goed resultaat kunt oogsten.

De cursus bestaat uit drie avonden en thuiswerkopdrachten waardoor u al direct het geleerde praktisch kunt toepassen.

Op donderdag 22 maart, 19 april en 17 mei wordt van 20.00-22.00 uur de cursus gegeven in de Groenhof.

Adres: Karel Fabritiusstraat 3 te Veenendaal.

De kosten voor de cursus bedragen €12,50 inclusief documentatiemateriaal en koffie of thee.

Aanmelden kan bij Dorthy Reijn via e-mail: d.reijn@xs4all.nl of telefoon 06 - 1116 8431

EkoPlaza[®]

Uw biologische supermarkt
in Veenendaal

Ook voor uw glutenvrije -
en dieetproducten.

EkoPlaza,
Pr. Bernhardlaan 1, Tel. 0318-516537

**MEENT &
BOUMAN** | kunst met bloemen
business & at home

davidsplein 11 3905 az veenendaal
0318-510106 info@meent-bouman.nl
www.meent-bouman.nl

IVN en KNNV

Samenwerking IVN en KNNV, gluren bij de burens.

De titel is wat saai, dus de inhoud moet dat weer goedmaken. We zijn nauw verwant maar wel verschillend. Laten we eens kijken hoe we daar mee om kunnen gaan.

Naar buiten, het bos in, de hei op voor een winterse wandeling. Dan maakt het niet uit of je IVNer of KNNVer bent, je wilt er graag op uit trekken. Altijd benieuwd of er nog iets te zien of te beleven valt. Fijn als je dat met je partner en/of je gezin kan doen, met buitenstaanders kan ook.

We zijn aparte verenigingen en dat is niet raar want erop uit trekken met anderen dat doen we op verschillende manieren. Het IVN is een naar buiten gerichte vereniging die graag anderen laat zien hoe mooi en boeiend de natuur kan zijn. Niet voor niets zijn er veel IVNers die ook 'natuurgids' zijn. Geen wonder ook dat het IVN bekend is en aan de weg kan timmeren met een groot aantal leden en een betere naambekendheid. De KNNV is een meer intern gerichte vereniging gericht op natuurstudie, samen kijken en van elkaar leren.

Als besturen hebben we elkaar opgezocht en ontdekt dat we absoluut geen concurrenten zijn. We hebben elkaar wat te bieden, het IVN het met zijn enthousiasme is populair bij natuurminnend Nederland en de KNNV is met zijn natuurkennis populair bij IVNers die meer willen weten. De liefde voor de natuur is wat ons bindt, dus laten we eens ontdekken wat de natuur ieder van ons biedt. Een aantal enthousiastelingen heeft op zich genomen om komend jaar vier excursies te organiseren voor onze leden. Doel is elkaar leren kennen en samen genieten. Elkaar kennen is de eerste stap om elkaar vaker op te zoeken daar waar gezamenlijk optrekken wat extra's te bieden heeft. We nodigen dus alle leden uit om deel te nemen aan de gezamenlijke excursies.

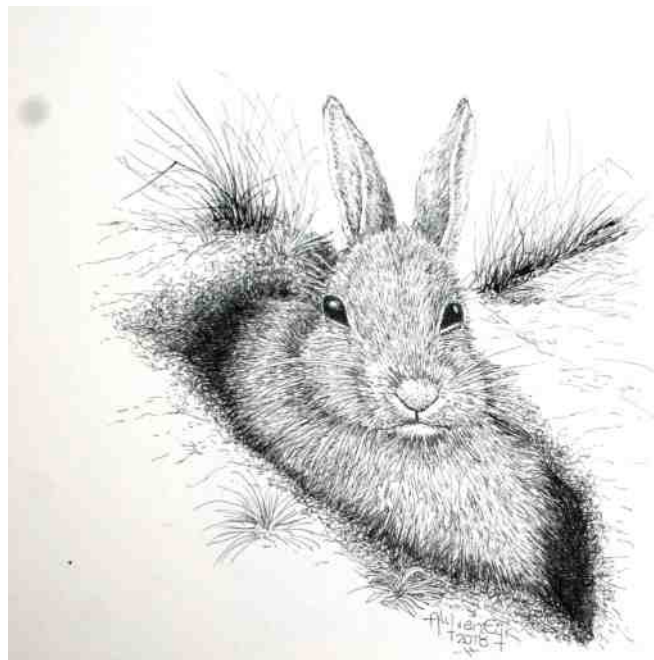
IVN Veenendaal-Rhenen, Landgoed Remmerstein met hulp van werkgroep Natuur Werkt op zaterdag 2 juni 2018 vanuit de P op het Landgoed Remmerstein. Starttijdstip van de excursie volgt nog.

IVN Ede, Wekeromse Zand met de Celtic Fields op zaterdag 30 juni om 14.00 uur vanaf de hoofdingang aan de Lichtenvoortseweg (achter de voormalige stortplaats) N 52 5 56.8 E 5 41 46.1.

IVN Zuid West Veluwezoom, Rekums Beekdal met hulp van werkgroep Sprengen en Beken op zaterdag 22 september 2018 vanuit het bezoekerscentrum.

KNNV Wageningen eo, één van de inventarisatiegebieden, najaar 2018. Nadere info volgt

Namens de werkgroep, Ernst van Rijssel KNNVer en IVNer.

tekening Aly van Eijk

Natuurpaden

Oproep van de werkgroep natuurpaden.

Beste IVN-genoten,

Per januari hebben Esther Dijkers en Ilse Kanij na vele jaren trouwe dienst hun deelname aan de werkgroep natuurpaden gestopt. Dat is voor onze werkgroep een forse aderlating en wel een halvering van de werkgroep! Als nieuwe coördinator nodig ik samen met Jan van Oeveren belangstellenden van harte uit om onze werkgroep te komen versterken.

Maar ook als je je niet wil binden, zijn we erg blij met een bijdrage op ad hoc basis. Het werk van de werkgroep natuurpaden bestaat naast het ontwikkelen van nieuwe fiets- en wandelroutes, onder meer uit een jaarlijkse onderhoudsbeurt van deze routes.

Het gaat om wandelingen en fietstochten die men op eigen gelegenheid, dus zonder IVN gids, kan maken.

Het uitzetten van nieuwe routes is, hoewel erg leuk, ook vrij arbeidsintensief en het zou zonde zijn als deze routes door gebrek aan onderhoud verloren gaan.

We hebben momenteel zes natuurwandelingen en vier fietstochten op onze site staan. En daarnaast hebben we een jaarlijks wisselende nieuwjaarswandeling. Je kunt ze vinden op onze site in het Menu onder de titel wandelen en fietsen. En verder is er nog een (lange) wandelroute in de maak.

Fiets en/of wandel je graag? Dan is nu je kans om het nuttige met het aangename te combineren.

We hopen zo uit een poel van mensen te kunnen putten die een of meer routes willen controleren op zodanige veranderingen dat de route of de beschrijving van de omgeving van die route moet worden aangepast.

Wil je eerst nog wat meer informatie? Mail of bel me gerust. We zien uit naar je bijdrage aan het in stand houden van een aantal mooie wandel- en fiets tochten vol natuurbeleving!

Hartelijke groet,

Ida Marsman, coördinator

Tel: 0318 524696

Natuurpaden@ivnveenendaal-rhenen.nl

Mucha restaurant

**3-gangen keuze
uit de gehele kaart € 27,50**
inclusief brood met aioli en olijven!
(m.u.v. gerechten met een meerprijs)

Reserveren?
www.restaurantmucha.nl
of 0318-505533

De Sterke Arm 1 • 3901 EK Veenendaal

Recept

Puy-linzen op bladerdeeg

Dit gerecht lijkt misschien wat ouderwets omdat het aan de klassieke vil-au-vents doet denken, maar alles wat lekker is komt uiteindelijk terug. Ik weet zeker dat u met deze versie hoog zult scoren op de schaal van fantasierijk gastheerschap. De linzen zijn trouwens zonder bladerdeeg ook erg lekker. U kunt het roosteren en malen van de zaadjes overslaan en gemalen specerijen gebruiken; halveer in dat geval de hoeveelheden. Kunt u geen Puy-linzen krijgen kies dan een andere soort liefst biologisch.

Voor 4 personen.

200 gram linzen

2 laurierblaadjes

2 theelepels komijnzaad en twee theelepels korianderzaad

5 eetlepels olijfolie en wat extra om te besprenkelen.

1 middelgrote ui grofgehakt

2 tenen knoflook fijngehakt

250 gram Griekse yoghurt

50 gram jonge spinazie

3 eetlepels fijngesneden koriander en drie eetlepels fijnge-sneden munt

Sap van een citroen

400 gram goede kwaliteit bladerdeeg

1 scharrel ei, losgeklopt

Zout en peper.

Kook de linzen in ruim kokend water met de laurier in 20-30 minuten gaar. Rooster de komijn en korianderzaadjes 2 minuten in een droge koekenpan tot ze geuren en wrijf ze fijn in een vijzel.

Verhit 1 lepel olijfolie in een kleine pan en fruit de ui 6-8 minuten tot ze gaar en goudbruin zijn.. Roer de gemalen specerijen en de knoflook erdoor en fruit alles nog 2 minuten. Meng de uien door de linzen en laat ze koud worden. Roer als de linzen koud zijn ook de yoghurt, de spinazie de kruiden, het citroensap en de overgebleven olijfolie erdoor en voeg zout en peper naar smaak toe

Rol het bladerdeeg uit tot een lap van 3 mm en steek er vier cirkels uit van circa 8 cm doorsnee. Leg ze op een met bakpapier beklede bakplaat en zet ze dertig minuten in de koelkast. Verhit de oven op 200°C. Bestrijk de deeglapjes met losgeklopt ei en bak ze in 10-15 minuten in de oven tot ze goudbruin zijn. Laat ze iets afkoelen.

Leg voor het serveren de vier bladerdeeglapjes elk op een bord. Leg er een flinke berg linzen op zodat alleen de rand van de bodems nog zichtbaar is en sprenkel er wat olijfolie op. Garneer het gerecht met wat veldsla of winterpostelein

Eet smakelijk, Cokkie Gadella

werken in Diddersgoed

foto Tineke Wouda

Fotoapparatuur

Neem dan contact op met Roelof via een email met je ideeën of verzoeken. rtdejong@planet.nl Fotoapparatuur t.b.v. weidevogelfilm opnieuw inzetten.

Ons IVN is eigenaar geworden van de fotoapparatuur die gebruikt is bij de weidevogelfilm. De apparatuur is voor de werkgroep WBW beschikbaar. Wij, de werkgroep WBW voorzien echter niet dat deze apparatuur op korte termijn weer door ons gebruik zal worden. Stil laten liggen is zonde. Daarom bieden we de apparatuur aan voor hergebruik. Dat kan op twee manieren. Of voor een IVN project dat je wilt uitvoeren of voor jezelf, privé, om tweedehands aan te kopen. Neem voor beide gevallen contact op met Roelof. De apparatuur is nu 2 jaar oud en enkel in professionele handen geweest van onze fotograaf Eric. Hij heeft er steeds goed op gepast.

Wie heeft belangstelling voor wat?

Als het over een privé aanschaf gaat denken we bij de bovenste 6 artikelen aan een prijs van 60% van de aanschafwaarde. Voor de andere apparatuur is dat lager omdat de aanschafwaarde ook lager is geworden. De opbrengt komt weer ten goede van de WBW, dus voor de weidevolgels.

Het betreft apparatuur in onderstaande tabel waarbij de aanschafwaarde (voorjaar 2016) is weergegeven.

Camera met toebehoren	€ 2.230,45	foto app	EOS 5D Mark III Canon camera, batterij, oplader						
	€ 479,00	objectief	een 28mm Canon EF F1.8 lens t.b.v. filmen korte afstand						
	€ 26,90	CF geheugenkaart voor Canon voor foto's							
	€ 24,90	Feisol snelkoppelingsplaat t.b.v. . statief / camera bevestiging							
	€ 33,98	Timer Remote Control C8 (Canon) is Afstandbediening t.b.v. TimeLapse opnamen							
	€ 91,50	SanDisk 64GB Compact Flash Card Extreme Pro VPG65 160MB/s extra geheugenkaart voor het filmen							
Externe geheugenopslag	€ 139,90	Western Digital Elements 4TB, USB3.0							
	€ 89,95	Western Digital Elements 2TB, USB3.0							
	€ 92,99	Western Digital Elements 2TB, USB3.0							
Goproa camera's	€ 180,98	Gopro 1							
met geheugen kaartjes	€ 364,95	Gopro 2							
	€ 72,40	Samsung Pro Plus geheugenkaartjes voor beide Gopro's							

Neem dan contact op met Roelof via een email met je ideeën of verzoeken. rtdejong@planet.nl

Nachtvorst foto N Bosman

Publieksfolder 2018

Ieder jaar staan de IVN gidsen van IVN Veenendaal-Rhenen klaar om voor jong en oud een afwisselend programma in de natuur voor elk wat wils te verzorgen. De folder van 2018 met informatie en prachtige tekeningen van Aly van Eijk, staat op de IVN site en is verder bij de Groenhof en de VVV op te halen.

Voor de jeugd is het leuk om bij de **Paddentrek** op zoek te gaan naar de trekkende padden. Voor 23 en 30 maart staan de excursies op de agenda die starten om 19 uur bij de parkeerplaats manege Blauwendraad. Het moet wel gemiddeld 11 graden Celsius zijn!

Bij de nationale **Slootjesdagen** komen altijd veel kinderen samen met hun ouders of opa's en oma's om met een schepnet naar waterbeestjes te scheppen en ze te bekijken. Zaterdag 9 juni om 10 uur kan iedereen weer naar het Stadspark komen tegenover de Surfvijver.

Ook bij de **Paddenstoelenexcursies** zien we erg veel kinderen. 29 September, 13 en 20 en 24 oktober wordt er gekeken naar de paddenstoelen en in 2017 zagen we er erg veel.

Voor de vogelliefhebbers zijn er de **fietsexcursies** op 7 en 14 april door het **Binnenveld** waar we naar de weidevogels kijken. Vroege vogels worden er op de Plantage Willem III op 12 mei om 7 uur gezocht.

Voor vlinder- en insectenliefhebbers is er 21 juli om 10 uur in **Kwintelooyen** een excursie.

Vrijdag 21 september om 19 uur gaan we luisteren naar het **Burlen van de edelherten**.

In de **Blauwe Hel** mag het IVN altijd 2 excursies houden voor 16 personen per keer. Wie op 29 mei of 5 juni eens dit moerasgebied wil ontdekken kan het beste zich direct opgeven!

Opgeven bij d.reijn@xs4all.nl

Nieuwe gebieden kunnen ook bezocht worden: donderdag 17 mei om 19 uur in de **Palmerswaard** vanaf restaurant Moeke en zaterdag 26 mei om 10 uur "In de Groene Grens".

Er worden ook in de omgeving wandelingen gehouden: 14 april om 9.30 "De Grebbeberg wandeling" vanaf station Rhenen en 22 september het Klompenpad "Meulunterenpad" vanaf hotel De Wormshoef.

Opgeven bij Dorthy Reijn.

In het **Kasteelpark Renswoude** worden op 25 juli en 1 en 8 augustus om 13.30 vanaf de parkeerplaats Grebbelinie excursies gehouden.

Natuurtuin Diddersgoed is open de laatste zondag van de maand van 15-16 uur. Het is leuk ieder jaargetijde de tuin te volgen. In mei en juni staan de orchideeën prachtig te bloeien. Zondag 10 en zaterdag 23 juni is de tuin extra open.

Op 10 maart, 16 juni en 15 september om 9.30 is er een **ronduintocht** in Veenendaal waar zwerfafval wordt opgeruimd. Opgeven bij hmkoolen@gmail.com

Veel plezier bij de excursies toegewenst door Jannie van der Linden (coördinator)

Activiteiten KNNV Wageningen

Let op de website: <https://www.knnv.nl/wageningen>

Za 24 maart, Bevers in de uiterwaarden Lezing en 's middags excursie; start 10:30 uur

April (datum volgt); Excursie door Ger Londo in Londo tuin op landgoed Broekhuizen te Leersum

foto Tineke Wouda

foto Tineke Wouda

echt lente toch? foto Tineke Wouda

Activiteiten IVN Ede

Za 3 maart Met IVN naar de knoppen

Start 14.00 uur vanaf de parkeerplaats aan de N304 (=koeweg), Dick Klein Geltink 0318632673 ('s avonds)

Za 17 maart Vogelzang-excursie Bennekomse Bos en heitje

Start 7.00 uur slagboom aan het eind van de Hullenberglaan in Bennekom N 51 59 48.3, E 5 41 20.0 Hans Westendorp 0318418465; Dico Wijma

Zo 18 maart Voorjaarswandeling omgeving Bosbeek

Start 14.00 uur vanaf NIVON huis, Bosbeekweg 19-21, Bennekom N 52 0 36.6, E 5 43 58.1

Jeltje Zeelenberg 0318413486; Hans Gonggrijp 0318 840409

Za 24 maart Vogels in de Doesburgerbuurt

Start 6.30 uur bij de dokterspost aan de Doesburgerdijk nr. 7 (warme kleding en verrekijker aanbevolen) Duur: 3 uur. N 52 3.196 E 5 38.1, Gert Sleuwenhoek 0318 623494

Za 31 maart De seizoenen van het Bennekomse Bos

Start 14.00 uur slagboom aan het eind van de Hullenberglaan in Bennekom N51 59 48.3, E 5 41 20.0, Arjen Barten 03184306

Za 7 april Vogels rondom Oud Reemst/Planken Wambuis

Start 6.30 uur parkeerplaats Natuurmonumenten bij Oud Reemst aan de weg Otterlo-Arnhem. duur 2 uur N 52 2 35.1, E 5 48 32, Dick van Houwelingen 0318591531; Wiebe Verbaan 0318611947

Za 14 april Vroege vogels en wild kijken in het Deelerwoud

Start 6.30 uur parkeerplaats Natuurmonumenten. Ingang t.o. Museum vliegbasis Deelen aan weg Hoenderloo-Schaarsbergen. duur 2 uur; N 52 3 46.7, E 5 53 56.6; Dick van Houwelingen 0318591531; Wiebe Verbaan 0318611947

Za 21 april Vogelzang excursie Bennekomse Bos en Heitje

Start 6.00 uur slagboom aan het eind van de Hullenberglaan in Bennekom N 51 59 48.3, E 5 41 20.0; Hans Westendorp 0318418465; Rik Nagtegaal en Ineke van Dis

Za 28 april Vroege vogels in het Edese Bos

Start 5.45 u. bij de slagboom aan de Slingerboslaan. (warme kleding en verrekijker aanbevolen) Duur: 3 uur. N52 3 15.4 E 5 40 9. Gert Sleuwenhoek 0318 623494

Za 19 mei Lange afstandswandeling

Plaats en tijd zie website www.ivn-ed.nl

Start duur van de wandeling 5 uur exclusief pauzes; Sander Belgraver 0318619779; Sanne van Boschginga 318576154

Za 12 mei Kabouterwandeling voor kleuters en (groot)ouders

Start 14.00 uur hoek Edese bos hoek Singel/Kerkhoflaan; duur 1,5 uur €1, p/kind max 20 opgave uiterlijk 11 mei via kabouterwandeling@ivn-ed.nl N 52 03 14.6, E 5 40 27.8; Remieke Niermeyer en Ineke Jansonius

Za 19 mei Vroege vogels in het Edese Bos

Start 5.00 u. bij de slagboom aan de Slingerboslaan. (verrekijker meenemen aanbevolen) Duur: 3 uur. N52 3 15.4 E 5 40 9; Gert Sleuwenhoek 0318 623494

Za 19 mei Korte fotoworkshop met IVN-natuurfotografen

Start 14.00 uur vanaf de parkeerplaats bij het Natuurcentrum Veluwe aan de Groot Ginkelseweg in Ede vandaar te voet naar plek van workshop N 52 2.517, E 5 43.883; Dick Klein Geltink 0318632673; Fred van Wijk 0318651436

Za 26 mei Vogelzang excursie Bennekomse Bos en Heitje

Start 5.00 uur slagboom aan het eind van de Hullenberglaan in Bennekom, N 51 59 48.3, E 5 41 20.0; Hans Westendorp 0318418465; Dico Wijma en Ineke van Dis

Leppers Zonwering B.V.
Nieuweweg 85
3905 LH Veenendaal
Telefoon 0318-517565
Fax: 0318-543260

BTW nr. 8099.91.998.B01
ING bank
IBAN: NL30INGB0651914558
K.v.K.: 30058732
E-mail: info@leppers.nl

Natuurgidsenopleiding

Januari 2017 is door IVN Veenendaal-Rhenen, IVN Ede, IVN ZuidWest Veluwezoom en KNNV afdeling Wageningen een natuurgidsenopleiding gestart die in april zal worden afgesloten.

Met een 25tal gemotiveerde kandidaten is de opleiding gestart. Maar de eisen die gesteld worden aan de opleiding hebben onderweg toch de nodige afvallers opgeleverd. Anderhalf jaar lang investeer je ongeveer 6 uur per week in de opleiding. Dat vraagt best het nodige van de cursisten.

In april hopen er 16 gidsen hun diploma te ontvangen. Hiervoor hebben ze de lesavonden van een vijftal modules gevolgd, allerlei opdrachten gemaakt, een eigen adoptieterein tot in detail uitgespit, allerlei gidsopdrachten gedaan. Dit laatste is uiteindelijk de basis van de opleiding. Je krijgt niet een cursus biologie, planten en dieren herkennen. Hoewel die onderwerpen wel aan bod komen is het belangrijker om aandacht te besteden aan samenhang tussen planten, dieren, bodem, menselijk handelen en bijkomende factoren die invloed kunnen hebben op het voorkomen van soorten in een bepaalde omgeving. En natuurlijk de nadruk op gidsvaardigheden voor verschillende doelgroepen. Kinderen vragen nu eenmaal een andere aanpak dan volwassenen. Met het doen van gidsopdrachten, en daarbij geven en natuurlijk ontvangen van feedback, worden deze vaardigheden aangeleerd en verbeterd.

Hiermee kan je als gids, die kennis heeft van een bepaald gebied of streek, je gidswerk voorbereiden, en vanzelf je echte kennis van soorten vergroten.

Naast het coördineren van afzonderlijke modules (per afdeling of KNNV) is vooral de inzet van Corine Klapwijk (IVN Ede), die voor de gehele opleiding de coördinatie doet, belangrijk geweest voor een goed verloop van de opleiding.
Nico Bosman

foto Tineke Wouda

Nieuwe leden

Mevr. Cobie Bredewolt
mevr. Elly Willemsen-Brandsen
mevr. Annie Boll
dhr. Theo Hattink
mevr. van Zanten
mevr. Lorette Deters

VEENENDAAL
VEENENDAAL
VEENENDAAL
VEENENDAAL
VEENENDAAL
RHENEN

Lid Worden van IVN

U kunt het werk van de IVN-afdeling Veenendaal-Rhenen steunen door IVN-lid te worden. Als lid bent U van harte welkom bij onze activiteiten.

Als lid, ontvangt U, naast ons Groene Blad dat minimaal 4 keer per jaar verschijnt, ook het kwartaalblad "Mens en Natuur" van de landelijke IVN vereniging.

Aanmelding:

<https://www.ivn.nl/word-lid>

Opzegging en/of verhuizingen:

z.s.m. opgeven via:

ledenadministratie@ivnveenendaal-rhenen.nl

Meedoen met IVN

Heeft u belangstelling om ook binnen IVN actief te worden en een bijdrage te leveren aan de vele werkzaamheden die het IVN doet, dan kunt u daarvoor altijd contact opnemen met de werkgroepcoördinator waar uw belangstelling naar uitgaat. Of neem contact op via het secretariaat.

Bijdragen Groene Blad.

Hebt u iets moois of unieks beleefd in de natuur, vertel dat door een stukje te schrijven voor het Groene Blad. Iedere bijdrage is welkom. Deel deze ervaring met de lezers van dit blad. Net zoals die prachtige foto die u hebt gemaakt. Laat iedereen meegnieten val al het mooie van de natuur.

foto Tineke Wouda

INDIEN ONBESTELBAAR:
KERKEWIJK 254
3904 JL VEENENDAAL

